

Dagbladuitgevers lobbyen voor omzetting journalistenlonen in auteursrechten
Journalisten ervaren reclamedruk maar zetten zich schrap
Justitie vervolgt verslaggevers voor aftappen Astrid
Raad voor de Journalistiek verzoent recht op informatie met recht op vergeten
En Anna Luyten pleit voor meer autonomie en diversiteit op redacties

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 150 - 20 oktober 2011 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ

- Een gezellige boel 3

ACTUEEL

- Verslag van het jubileumfeest 125 jaar Persbond 4-5
 Dagbladuitgevers denken aan verloning in auteursrechten 6
 Reclamedruk op journalisten is reëel 7
 Justitie vervolgt journalisten voor aftappen Astrid 8
 Veel spanning tussen justitie en pers op proces-Janssen 8

MENS ACHTER HET NIEUWS

- Lieven Verstraete: 'Waar blijven de nieuwsvertellers?' 9

IN GESPREK

- Anna Luyten over haar journalistieke engagement 10-11

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

- Goedele Liekens c/ *Story* 12
 Ilse De Meulemeester c/ *Story* 13
 Freddy Horion c/ *Het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws* 14
 Ruelens-Massaux c/ *Het Laatste Nieuws* 15
 Malfrère-Vandeghinste c/ *Het Wekelijks Nieuws* 15

LEXICON VAN DE VLAAMSE JOURNALISTIEK (7)

- Van *gebruiksvoorwerp* tot *grootvader* 16-17-18

ONDER EMBARGO

19

Naar aanleiding van 125 jaar Persbond en haar eigen 85-jarige jubileum, stelde de BFFP (Belgische Foto- en Filmpers) een unieke tentoonstelling samen. 120 fotojournalisten stuurden het beste beeld uit hun persoonlijke carrière in, en dat leverde behalve een bonte verzameling prachtige beelden ook een originele kroniek van de vaderlandse geschiedenis sinds 1920 op. De tentoonstelling is nog tot 15 november te bezichtigen in het Belgische parlement (op de foto Kamervoorzitter André Flahaut). Nadien trekt ze rond langs de verscheidene pershuizen in het land. Meer info op www.vvbj.be. (Foto Lieven Van Assche)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Marleen Sluydts
Zie adres hierboven
info@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
info@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Claes printing
Albert Van Cotthemstraat 54
1600 Sint-Pieters-Leeuw
Tel. +32 (0)2 378 09 39
Fax +32 (0)2 378 25 59
www.claes-printing.be

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

EEN PRACHTIG FEEST

Het is een prachtig feest geworden, dat van 125 jaar Persbond/AVBB. De secretariaten van VVJ en AJP hebben er maandenlang aan gewerkt met een resultaat waar iedereen trots op kan zijn. Dank aan iedereen die het succes heeft mogelijk gemaakt. We hebben bewezen dat onze journalistenvereniging na 125 jaar nog springlevend is.

Het was trouwens een hele eer om Herman Van Rompuy, de voorzitter van de Europese Raad, te mogen begroeten. Pas terug van de Verenigde Naties in New York en ondanks een gigantische jetlag, wist hij de zaal aangenaam te boeien. Met een speech over de verhouding tussen pers en politiek die bol stond van de ironie. Wat we vooral onthouden, is zijn oproep aan iedereen in de media om goed na te denken voor iets in de etalage wordt gezet. Van Rompuy gaf als voorbeeld de recente financiële crisis. Daarover wordt volgens hem in de media soms de grootste onzin verkocht. Een slecht geïnformeerde burger wordt een bange burger en dat is slecht voor de democratie, heette het. We houden het in gedachten.

Het debat over hoe de Vlaamse en de Franstalige pers tegen elkaar aankijken, was even boeiend. De slotsom was dat iedereen fouten maakt en verkeerde beelden gebruikt en dat we elkaar onvoldoende kennen. Het debat speelde daar alleszins goed op in: veel te weinig zitten journalisten uit noord en zuid samen aan tafel om naar elkaar te luisteren en te argumenteren.

Nog een primeur was het gezamenlijke gesprek met de drie Gemeenschapsministers van Media die ons land rijk is. Drie vrouwen overigens, met Ingrid Lieten, Fadila Lanaan en Isabelle Weykmans. Veel tijd kregen ze niet, maar de drie excellenties zetten wel helder hun visie op de uitdagingen in de mediasector en hun aanpak daarvan uiteen.

En dan was het tijd voor feest: eten, drinken en muziek. Honderden journalisten, Vlamingen en Franstaligen en Duitstaligen dooreen, maakten er een gezellige boel van. Het kan nog in dit zo vaak verscheurde land. Niet dat we het altijd over alles eens zijn, maar we zijn en blijven bereid samen te zoeken naar wat het beste is voor ons beroep. Aan welke kant van de taalgrens dan ook.

Dat er altijd problemen zijn om samen aan te pakken, bleek overigens de voorbije weken nog op het assisenproces van Ronald Janssen. Het is ronduit onbegrijpelijk dat de assisenvoorzitter de VRT-journalisten buiten zette, louter voor een onschuldige verslaggeving over een deeltje van het onderzoek. De VVJ heeft dan ook samen met de openbare omroep protest aangetekend, ook al omdat straks kranten of magazines het slachtoffer kunnen worden van dergelijke censuur. Het is helaas niet het eerste incident tussen pers en gerecht de jongste tijd, en het zal wellicht niet het laatste zijn. De VVJ/AVBB zal de komende minister van Justitie dan ook met aandrang vragen om een nieuw en breed overleg op te starten tussen de nieuwsmedia en de actoren van justitie.

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ

BELGISCHE PERSBOND VIERT 125-JARIG JUBILEUM MET VEEL VOLK EN SFEER

Het jubileumfeest voor 125 jaar AVBB, zaterdag 24 september in de Brusselse Residence Palace, was een groot succes. Ruim vijfhonderd journalisten en genodigden kwamen meevieren.

Het jubileumfeest voor 125 jaar AVBB, zaterdag 24 september in de Brusselse Residence Palace, was een groot succes. Ruim vijfhonderd journalisten en genodigden kwamen meevieren. Zij kregen eerst een spitante rede van Europees president Herman Van Rompuy te horen. Hij wees onder meer op de opmerkelijke parallellen van inhoudelijke vervaging en toenemende concurrentie tussen politiek en pers. Volgde een debat met vijf politieke journalisten over de verhouding tussen journalisten en politici in deze communautair woelige tijden. Het bevestigde de indruk dat redacties almaar meer terugplooiën op hun eigen taalgebied, "ook al ligt dat in grote mate ook aan de politici", aldus Lisbeth Van Impe van *Het Nieuwsblad*.

Tot slot zaten voor het eerst de drie Gemeenschapsministers voor Media samen aan tafel voor een gesprek. Vlaams minister Ingrid Lieten (sp.a) wees in dat verband nogmaals op de noodzaak van goede arbeidsomstandigheden voor journalisten. Die zijn nu eenmaal bepalend voor de kwaliteit van het nieuwsproduct, werd gezegd.

Het jubileumfeest omvatte ook een cultureel en culinair gedeelte, met muziekoptredens, een uitstekend buffet en een royaal assortiment Belgische bieren.

Een extra blikvanger was nog de fototentoonstelling van de BFFP (Belgische Foto- en Film Pers), die dit jaar haar 85-jarig jubileum viert. De expo omvat 120 beelden, door evenveel fotojournalisten ingestuurd als de beste persfoto uit hun persoonlijke carrière. Momenteel, en nog tot 15 november 2011, is deze tentoonstelling te bezoeken in het Federale Parlement. Info en reserveringen: tel. 02/549.81.36 of email PRI@dekamer.be. Binnenkort wordt van de tentoongestelde beelden nog een catalogus uitgebracht.

(LV/PD)

Een uitgebreid verslag van het jubileumfeest is te vinden op www.journalist.be --> www.125j.be

Met dank aan diverse Belgische brouwers werd een speciale stand met streekbieren ingericht. Onder meer Martine Joos (van de Erkenningscommissie) en haar man Robert bedienden de tapkraan. (Foto Robert Van den Brugge)

Debat over pers en politiek met Lisbeth Van Impe (Het Nieuwsblad), Catherine Ernens (Vers L'Avenir), Johanne Montay (RTBf), Rik Van Cauwelaert (Knack), Gerd Zeimers (Grenz-Echo), Dave Sinardet (politoloog) en Philippe Leruth (moderator). (Foto Eric Vidal)

François Ryckmans (l.), voorzitter AJP en AVBB, en Marc Van de Looverbosch, voorzitter VVJ en co-voorzitter AVBB, openen het jubileumfeest met een mix van sérieux en kwinkslagen. (Foto Eric Vidal)

Eregast Herman Van Rompuy bekijkt zijn eigen portret, dat deel uitmaakt van de fototentoonstelling die de BFFP heeft ingericht naar aanleiding van haar 85-jarig bestaan. (Foto Eric Vidal)

De jazzensembles Les Anchoises en Klezmic Zirkus zorgden voor de muzikale omlijsting. (Foto Eric Vidal)

Enkele prominenten op een rij (vlnr.): Fadila Lanaan (Frans gemeenschapsminister voor Media), Isabelle Weykmans (Duits gemeenschapsminister voor Media), François Ryckmans (voorzitter AJP en AVBB), Herman Van Rompuy (voorzitter van de Europese Raad), Marc Van de Looverbosch (voorzitter VVJ en AVBB) en Ingrid Lieten (Vlaams gemeenschapsminister voor Media). (Foto Eric Vidal)

De fototentoonstelling naar aanleiding van 85 jaar BFFP is intussen aangeland in het Belgische parlement. De foto op de foto is van Robert Van den Brugge. (Foto Lieven Van Assche)

UITGEVERS LOBBYEN VOOR OMZETTING JOURNALISTENLONEN IN AUTEURSRECHTEN

Pol Deltour

De Franstalige dagbladuitgevers zijn bij de overheden aan het lobbyen geslagen voor de mogelijkheid om journalistenlonen voor een belangrijk deel om te zetten in fiscaal en parafiscaal gunstige auteursrechten. De Vlaamse krantenuitgevers zijn over hetzelfde thema een consultatieronde op hun redacties begonnen.

De Franstalige dagbladuitgevers, verenigd in de JFB (*Journaux Francophones Belges*), en de AJP (*Association de Journalistes Professionnels*, zustervereniging van de VVJ) ondertekenden in de zomer een protocolakkoord over de gedeeltelijke omzetting van journalistenlonen in auteursrechten. De bedoeling is zowel de uitgevers als de journalisten te laten profiteren van het fiscaal en parafiscaal gunstige regime voor auteursrechten dat in 2008 werd ingevoerd. Het belastingtarief voor auteursrechten ligt sindsdien op 15 procent. De AJP was aanvankelijk niet entoesiast over zo'n operatie, maar de Franstalige krantenmarkt boert allesbehalve goed en de uitgevers dreigden met zware saneringen en ontslagen als de loonlast van de redacties niet naar beneden ging.

In het kader van de onderhandeling voor een nieuwe sectorcao 2012-2018, werkten JFB en AJP een revolutionair nieuw loonsysteem voor de Franstalige krantenjournalisten uit, dat het loon opsplijst in twee delen: een stuk klassiek arbeidsloon en een stuk auteursrechten. Het B1-brutobarema € 2.953 bijvoorbeeld zou worden opgesplitst in € 2.570 klassiek brutoloon en € 398 auteursrechten. Het klassieke B15-brutobarema € 3.777 zou voortaan bestaan uit nog € 3.055 brutoloon en € 733 auteursrechten. Op het stuk auteursrechten betalen uitgever en journalist dan niet langer sociale bijdragen en geldt voor de journalist het aantrekkelijke belastingtarief van 15 %.

JFB en AJP maken zich sterk dat de nettolonen van de dagbladjournalisten op die manier met gemiddeld 15 % zullen stijgen. Natuurlijk heeft de omzetting van arbeidslonen in auteursrechten een donkere achterzijde. Het stuk auteursrechten mag dan wel vrijgesteld zijn van sociale bijdragen, de vergoedingen in kwestie spelen evenmin mee voor het bepalen van ontslagregelingen en sociale uitkeringen, zoals bij ziekte en pensioen. Om die reden werkten JFB en AJP een ingewikkeld compensatiesysteem van aanvullende groepsverzekeringen uit, die per bedrijf vorm moeten krijgen.

Duidelijk is dat een verregaande hervorming van het loongebouw voor (dagblad-)journalisten niet mogelijk is zonder het groen licht van fiscus, sociale zekerheid en de betrokken voorgedijministers. De Franstalige dagbladuitgevers zijn in hun richting dan ook met het gepaste lobbywerk begonnen. De Vlaamse krantenuitgevers kijken intussen de kat uit de boom. Vooral Concentra lijkt een operatie-auteursrechten voor de loontrekkende journalisten genegen te zijn. De VVJ van haar kant heeft steeds gezegd een sectoraal gesprek over de kwestie te willen voeren, maar dan vanuit de premisse dat eventuele winst in de eerste plaats de journalisten ten goede komt. Deze week staat alvast een nieuwe informatie- en overlegvergadering met alle VVJ-redactieafgevaardigden op het programma.

JOURNALISTENLOOP

5 of 11 km

vrijdag 11 november 2011 – 14u30
Vossem - Tervuren

Op vrijdag 11 november 2011 vindt in Vossem/Tervuren de jaarlijkse loopmeeting voor de Belgische pers plaats. De journalistenloop maakt opnieuw deel uit van de 11.11.11-Solidariteitsjogging in Vossem. Meelopen scherpt dus niet enkel de persoonlijke conditie aan, het dient tegelijk een goed maatschappelijk doel.

Kunnen deelnemen aan de persloop: Journalisten, persmedewerkers, commerciële mediamedewerkers, woordvoerders.

Parcours: keuze tussen een afstand van 5 kilometer en een van 11 kilometer. Het licht glooiende parcours loopt door het prachtige park van Tervuren en de omliggende bossen.

Vertrek: 14u30. Voor de pers is een aparte inschrijvingsstand voorzien vanaf 13u30.

Adres: Dorpstraat 38 - 3080 Vossem
Kleedkamers en douches beschikbaar

Inschrijving: kan vooraf via de website www.11.be/11/vossem.
Op het inschrijvingsformulier vul je bij 'club' 'pers' in.
Bij inschrijving via de website betaal je € 6, de dag zelf betaal je € 8.

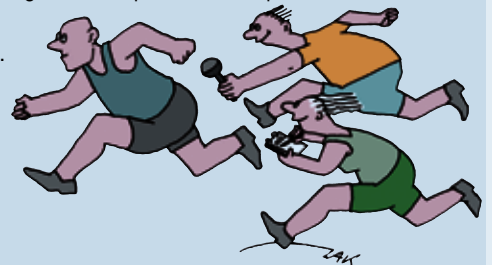
Elke deelnemer krijgt een door ZAK geïllustreerde T-shirt cadeau.

Voor de persdeelnemers worden ook aparte klasseringen opgemaakt, per afstand, volgens taalrol en volgens geslacht. De winnaar in elk van de 6 categorieën krijgt van Belgacom een gratis ticket voor de Memorial Van Damme op 7 september 2012.

Na de aankomst: gezellig samenzijn en drink.

Meer info:

Luc Blyaert (luc@blyaert.be), Jan Margot (jan.margot@belgacom.be), Pol Deltour (pol.deltour@journalist.be) of Michel Lauwers (m.lauwers@lecho.be)
www.joggings.be   www.11.be/11/vossem

Vereniging van Journalisten van
de Periodieke Pers
VJPP/AJPP

RECLAMEDRUK OP JOURNALISTEN IS REEEL

Luc Vanheerentals

Dertien procent van de Vlaamse krantenjournalisten zegt minstens wekelijks te worden benaderd om een stuk te maken over een adverteerder. Dat gebeurt vooral door het marketingdepartement van de krant of de adverteerder zelf, soms ook door de uitgever of de hoofdredacteur. Ongeveer 36 procent geeft aan minstens maandelijks met zo'n vraag te worden geconfronteerd, 60 procent spreekt van minstens een jaarlijkse frequentie.

Dat blijkt uit recent onderzoek van de Leuvense economen Dries De Smet en Stijn Vanormelingen. In het kader van zijn doctoraatsonderzoek stuurde De Smet een enquêteformulier naar 755 Vlaamse krantenjournalisten, wat hem 101 bruikbare antwoorden opleverde.

Ook het verzoek om een artikel te herschrijven teneinde de adverteerder in een gunstiger daglicht te plaatsen, wordt wel eens gesteld, zij het veel minder: 5 procent krijgt dit verzoek minstens wekelijks, 17 procent minstens maandelijks en 34 procent minstens jaarlijks.

Hoe dan ook kan het voor uitgevers best rendabel zijn om adverteerders ook redactionele aandacht te beloven. Dries De Smet: "Dat is het geval als de effectiviteit van die extra aandacht relatief hoog is voor de adverteerder en de lezers zich relatief weinig storen aan deze vertekening." De onderzoekers namen de proef op de som en gingen in Mediargus na hoeveel artikelen de Vlaamse kranten in de periode 2001-2005 publiceerden over 57 grote adverteerders. Ze troffen een kleine maar toch significante correlatie aan. "Grosso modo blijkt dat een adverteerder die maandelijks € 200.000 investeert in reclameruimte, die maand een extra-artikel in die krant krijgt", aldus De Smet. Dat brengt de onderzoekers op 1000 tot 5000 krantenartikelen per jaar die voortvloeien uit het feit dat er een advertentie werd geplaatst.

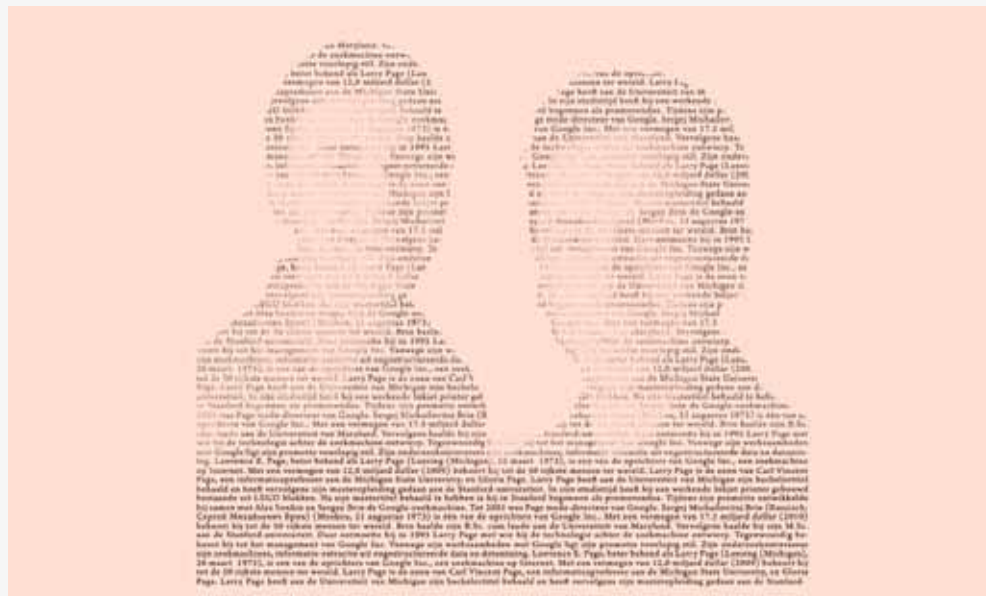
Wie oefent dan die druk uit op journalisten? De onderzoekers wijzen in de eerste plaats het marketingdepartement en de adverteerders met de vinger. Zo'n 20 procent van de journalisten meldt gemiddeld een keer per maand door hen te worden gecontacteerd. Uitgever en hoofdredacteur oefenen soms ook druk uit, maar veel minder. Driekwart van de ondervraagde journalisten zegt van hen nooit dergelijke vraag gekregen te hebben.

De minst ervaren journalisten blijken het meest te worden lastiggevallen met vragen om adverteerders ter wille te zijn. Economische journalisten worden minder onder druk gezet dan politieke. Uitgesplitst naar mediagroep komt Concentra (50 % signaleert 'soms' druk) het slechtst uit het onderzoek, gevolgd door Corelio (33 %) en De Persgroep (27 %).

En hoe reageren de journalisten in de praktijk? "In de meeste gevallen wijzen de journalisten de vraag om de adverteerder ter wille te zijn resoluut af", zegt De Smet. Toch verschilt het resultaat sterk volgens de her-

komst van de vraag: terwijl 60 procent van de journalisten zegt nooit in te gaan op de suggestie van adverteerders, doet maar 35 procent dit als de vraag komt van het marketingdepartement. Journalisten zijn ook meer geneigd op de vraag in te gaan als ze wordt gesteld door de uitgever of de hoofdredacteur, zij het dus dat ze vanuit die hoek veel minder onder druk worden gezet.

Het volledige onderzoeksrapport is te vinden op www.journalist.be

WIJ HOUDEN VAN KNAPPE KOPPEN.

Onze koppen vallen op. Omdat ze gemaakt worden door knappe koppen met een passie voor nieuws, een neus voor zaken, oog voor detail en zin voor organisatie. Mensen die even gedreven zijn als hun grote voorbeelden en die de ambitie hebben mee te werken aan het succes van Mediafin, het huis van de zakenkranten De Tijd en L'Echo en van de scherpste multimediakanalen in de mediasector.

Wordt het voor jou ook niet hoog tijd om je kop uit te steken als...

Lay-outer (m/v)

JE UITDAGING

- Op de redactie van De Tijd kan je als lay-outer de krant binnen de bestaande huisstijl naar hartelust lay-outen en vormgeven.
- Door het creatief spelen met beeld en tekst wordt de inhoudelijke briefing op een efficiënte wijze omgezet in een aantrekkelijk vormelijk resultaat. • Dit alles gebeurt in nauwe samenwerking met je collega grafici, de art director van de krant, nieuwsmanagers en journalisten.

JE PROFIEL

- Je hebt een diploma grafische vormgeving op zak en hebt al enige grafische werkervaring opgedaan, idealiter in een krantenomgeving.
- Je bent vertrouwd met Quark XPress of een gelijkwaardig programma en ook Illustrator en Photoshop zijn je bekend. • Je bent een echte teamplayer en blinkt eveneens uit door een sterke persoonlijke organisatie. • Je bent proactief, hebt oog voor planning en deadlines en werkt snel maar uiterst nauwkeurig. • Je bent creatief, flexibel en kritisch ingesteld. • Je werkschema loopt parallel met de productie van de krant: avonddienst hoort daar natuurlijk bij. • Je bent Nederlandstalig. Kennis van het Frans is een pluspunt.

WIJ BIEDEN JE

Mediafin is een vernieuwend mediabedrijf waar enthousiaste medewerkers, dankzij de vlakke structuur en directe communicatielijnen, meteen impact hebben op het bedrijfsresultaat. Jouw inzet wordt beloond met een aantrekkelijk salaris, extralegale voordelen en voldoende ruimte om met ons mee te groeien. Onze kantoren in de inspirerende omgeving van het Brusselse Tour&Taxis zijn gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer en hebben een eigen parkeergelegenheid.

INTERESSE?

Stuur dan snel je cv en motivatiebrief naar lay-outer@mediafin.be. Voor meer info kan je contact opnemen met Céline Vermeiren (02/423 16 51). Onze vacatures vind je ook op www.tijd.be/jobs.

GERECHTELIJKE OPERATIE 'ASTRID' MISKENT FLAGRANT JOURNALISTIEK BRONNENGEHEIM

Pol Deltour

Het Brusselse parket en onderzoeksrechter Patrick De Coster hebben een helse jacht geopend op afluisterpraktijken rond het communicatienetwerk Astrid van politie- en veiligheidsdiensten. Ze miskenden daarbij flagrant het bronnengeheim van vier beroepsjournalisten die als lokale verslaggever werken voor Vlaamse nieuwsmedia.

Het onderzoek begon bij een man die apparaten bleek te verkopen waarmee Astrid kon worden 'afgetapt'. Op zijn lijst van kopers zegt het Brusselse gerecht ook enkele journalisten te hebben aangetroffen. Het gevolg: tussen half juli en begin september werden bij vier lokale verslaggevers van *Het Nieuwsblad*, *Het Laatste Nieuws* en *VTM* drastische huiszoekingen uitgevoerd. Het gaat om regiocorrespondenten uit Brussel, Leuven, Mechelen en Kortrijk. De speurders gingen zeer intimiderend tewerk en dreigden herhaaldelijk met arrestatie. Zolders werden doorzocht, valse plafonds uitgekomen. Aan het eind namen de speurders zowat alles mee wat ze aan informatica of telematica aantreffen.

Justitie baseert haar onderzoek op de wet van 13 juni 2005 met betrekking tot elektronische communicatie. Die verbiedt zelfs het eenvoudige bezit van apparatuur waarmee politiecommunicaties kunnen worden onderschept. Bij een paar van de bezochte journalisten werd inderdaad daarop lijkend materiaal aangetroffen. Maar uitsluitel over effectief gebruik ervan door de verslaggevers geeft dit de speurders nog allerminst.

De zoekacties en massale inbeslagnemingen die erop volgden, maken hoe dan ook een flagrante schending uit van de wet van 7 april 2005 op het journalistieke bronnengeheim. De speurders maakten er geen geheim van dat ze alle computers, laptops, gsm's en smartphones "volledig zouden

uitlezen" in hun zoektocht naar de waarheid. Daarmee worden de volledige bronnennetwerken van de betrokken journalisten volledig blootgelegd, precies iets wat de wet van 2005 verbiedt.

De VVJ maakte in een mededeling de "absolute wanverhouding tussen het opzet van het onderzoek - mogelijke misbruiken op de tapwetgeving vaststellen - en de aangepaste onderzoeksdaden - nietsontziende en allesonthullende zoekacties en inbeslagnemingen bij journalisten op kantoor en thuis". Aangenomen kan worden dat journalisten ondervraagd worden over eventueel aftappen van Astrid. Desgevallend valt ook een zoekactie specifiek naar apparaten om Astridcommunicaties te onderscheppen nog te aanvaarden. Maar niet een blinde *phishing*-operatie zoals deze, die overigens ook al herhaaldelijk door het Europese Mensenrechtenhof is afgestraft.

De VVJ maakte haar onvrede kenbaar aan onderzoeksrechter Patrick De Coster zelf, de Brusselse procureur des konings Bruno Bulthé en minister van Justitie Stefaan De Clerck (CD&V). Met procureur Bulthé staat eerstdaags een onderhoud op het programma.

De VVJ zal de getroffen journalisten verder gerechtelijk blijven ondersteunen. Dat gebeurt om te beginnen al bij de terugvordering van sommig werkmateriaal, dat twee van hen nog altijd niet hebben teruggekregen.

ASSISENPROCES-JANSSEN TOONT NOOD AAN NIEUW OVERLEG TUSSEN GERECHT EN PERS

Wat sommigen er ook over mogen denken, het weren van VRT-journalisten op het assisenproces-Janssen voor een onschuldig item in het tv-journaal, was wel degelijk een jammer en bovenal gevaarlijk precedent.

Assisenvoorzitter Michel Jordens en persraadsheer Nico Snelders ontzegden de VRT-tv- en online-journalisten eind september gedurende twee dagen de toegang tot het proces-Janssen omdat het tv-journaal foto's had getoond die bij een huiszoeking bij Janssen waren gemaakt. De VRT had die foto's uit het strafdossier, dat via de klassieke gunstige wind op de redactie was aangekomen. De beelden waren op geen enkele manier privacygevoelig en hadden integendeel een grote informatieve waarde.

Toch oordeelden Jordens en Snelders dat een grens was overschreden. Eerst argumenteerden ze dat de VRT de foto's op het proces zelf zou hebben *gecapteerd* - wat absoluut niet het geval was. Vervolgens liet Jordens zich ontvallen dat de openbare omroep betaald had voor de foto's, hij schatte zelfs 50.000 euro. Ook dat verwijt sneed geen hout. Uiteindelijk werd gesust dat de sanctie van de VRT-journalisten vooral een signaal moest zijn aan het adres van andere journalisten om vooral niet met materiaal uit het strafdossier voor de dag te komen. En dan werd ook nog het klassieke argument uit de kast gehaald dat een strafonderzoek sowieso geheim verloopt en de pers dus simpelweg niet kan citeren of kopiëren

hieruit. Ook al een argument dat maar moeilijk overtuigt sinds het Europese Mensenrechtenhof het recht op verslaggeving over strafonderzoeken formeel heeft erkend. Desondanks besloot de openbare omroep zich loyaal op te stellen en ziet hij voorlopig af van verdere publicatie van materiaal uit het strafdossier. Dat sluit verdere actie weliswaar niet uit. De VVJ steunt de VRT hoe dan ook in haar verzet.

Overigens gaat het niet om het eerste incident tussen pers en gerecht in het kader van het proces-Janssen. Eerder besliste de assisenvoorzitter ook al radicaal dat er geen enkel beeld en zelfs geen tekening van de beschuldigde mag worden gemaakt. De Orde van Vlaamse Balies van haar kant dwong alle bij het proces betrokken advocaten om eerst langs de stafhouders van Tongeren en Hasselt te passeren vooraleer een interview aan een verslaggever toe te staan. Dat resulteerde in de praktijk in een quasi-informatiestop vanwege de advocatuur. Voor de VVJ illustreren de gespannen verhoudingen tussen pers en gerecht in Tongeren hoe dan ook de groeiende nood aan nieuw overleg tussen beide actoren.

(PD)

LIEVEN VERSTRAETE (VRT-TERZAKE): ZONDER SPERVUUR NAAR DE ESSENTIE

Jan Backx

Lieven Verstraete komt me tegemoet in het uitgestrekte traject tussen het VRT-onthaal en de nieuwsredactie. *Televisie liegt*, denk ik: deze man is een stuk groter dan ik dacht. Zijn rustige, wat wiegende stap doet me denken aan zo'n zelfverzekerde Amerikaanse politieagent, compleet in het zwart. Net die uitstraling deed hem op mijn lijstje van *mee te babbelen confraters* belanden. Verstraete destabiliseert zijn studio gasten nooit met korzelig klinkende *ja-ja's*, die nog volop aan de gang zijnde argumentaties afknallen als niet-terzake-doend-geleuter. Waar haalt deze man dat rustig-evenwichtige vakmanschap vandaan?

Lieven Verstraete: "Mijn verhaal begint in 1962 in Brugge. Mijn ouders hebben een KAJ-achtergrond. Vader verdiende zijn brood binnen de ACW-koepel en mijn moeder was twaalf jaar Brugs schepen voor Burgerlijke Stand en Leefmilieu. Vooral dat laatste was destijds pionierswerk in Vlaanderen. Mama was een beetje ontstemd toen plots alle lof naar Mieke Vogels ging omdat Antwerpen als hekkensluiter de gescheiden huisvuilophaling invoerde. Als knaapje hoorde ik thuis veel over politiek praten, er werden verschillende kranten en tijdschriften gelezen. Mijn jongensdroom was archeoloog worden. Liefst het grote werk: vergane steden opgraven! Het mocht ook niet te dichtbij zijn. Ik ontwikkelde een fascinatie voor Maya's en Azteken en verslond elk boekje over die culturen. Die prille mix bepaalde mijn studiekeuze: geschiedenis. Een leuke ontdekking tijdens het parcours: ik werd nooit verlamd door examenstress. Boeken boeiden me dermate dat ik nog een bibliotheekcursus volgde. Mijn eerste job vond ik in de Verpleegstersschool van Oostende. Ik weet nog altijd alles van akelige huidziekten. Vervolgens kon je me vinden op de studiedienst van een verzekeringsmaatschappij. In 1987 nam ik samen met zowat 3.600 anderen deel aan het alleraatste BRT-examen. Met succes. Het vergde wel wat tijd vooraleer ik de professionele oversteek waagde, maar ik voelde me meteen thuis aan de Reyerslaan. Bij de radionieuwsdienst leerde ik het vak: berichten schrijven die in 30 tot 45 seconden alles vertellen. De knepen van het metier werden me bijgebracht door Johan Janssens, Johnny Vansevenant en Ronny Vos. Mijn debuut waren de kleine nieuwsbulletins, die van drie en vier uur 's namiddags. Gelukkig werd er toen opeens gestaakt in een verzekeringsbedrijf. Aha, ik kon me met verve profileren als expert-verslaggever. Ik keek op naar collega's die begiftigd waren met het talent van de geboren verteller: Jos Bouveroux, Urbaan De Becker, Jef Lambrecht...

Lieven Verstraete: "De vertellers van het nieuws zijn wat weggedrukt door het oprukkende klankfragment." (Foto Nicolas Maeterlinck/PhotoNews)

Met enige treurnis stel ik vast dat de vertellers wat zijn weggedrukt door het oprukkende klankfragment: quotes en sfeergeluiden, die de nieuwsuitzendingen moeten opsmukken."

Gaandeweg kwam hij ook Europa tegen. "Toen Guy Janssens overstapte naar televisie, stelde Jos Bouveroux me voor om een vinger aan de Europese pols te houden. Zo beleefde ik eind 1991 de historische top van Maastricht. Een fascinerend avontuur, waarin ik mijn economische belangstelling kon uitleven. Toen begin 2002 de euro werd ingevoerd begon mijn leven als Wetstraatjournalist. Dat vergde maar weinig moeite vermits de binnenlandse politiek toch te paard zit op Europa.

De collegialiteit was groot, en aan de poorten van Hertoginnedal smulden we samen van lekkere pizza's."

En toen riep het televisiejournaal... "In 2004 was dat, een idee van Dirk Tieleman. Ik twijfelde danig aan mezelf, het was toch zo'n grote eer om met je gezicht bij de mensen in de huiskamer binnen te vallen. Kort nadien – ik had net de kaap van 40 jaar gerond – zochten ze een invaller bij *Terzake*. Dat gaf me nog meer kansen om te interviewen en mijn actualiteitskriebels uit te leven. Heus, ik voel me kiplekker in mijn huidige job." "Eigenlijk had ik nooit gedacht zo lang bij de VRT te blijven. Wát als ik te oud en te lelijk word om op de buis te komen? Terug naar de radio? Ik koester me graag in de gedachte dat het grote VRT-huis nog zoveel andere, boeiende mogelijkheden biedt. Langere interviews maken bijvoorbeeld, zo'n beetje in het voetspoor van het *Ten huize van...* van vroeger."

Wat maakt Lieven Verstraete tot de rustige meneer, die zijn studio gasten niet plat-mitrailleert met vragen? "Ik pieker soms een hele dag over wat ik mensen ga vragen", zegt hij. "Aan het eind probeer ik vijf heel concrete vragen over te houden. Eens ik die stel, luister ik vooral en probeer dan in te pikken op de antwoorden." Tot daar de vakman, maar hoe staat het met zijn leven buiten de job? Op Wikipedia vernemen we dat Verstraete tot zijn 35ste basket speelde bij Racing Brugge en dat hij een te duchten *Slimste Mens* is. Maar Lieven is ook een disc-jockey, die dweept met opzweepende Braziliaanse klanken en onlangs de *Terzake*-studio kaapte voor het inblikken van een amusante boodschap binnen het Vlaamse DJ-wereldje. Hij werd daarvoor op het matje geroepen. "Ik had de impact onvoldoende ingeschat. Maar tegelijk deed het me deugd vast te stellen dat die *Terzake*-studio nog altijd als een heiligdom van berichtgeving wordt beschouwd..."

In gesprek met

ANNA LUYTEN: 'EEN JOURNALIST MOET NIEUWSGIERIG ZIJN ZONDER HIJGERIG TE WORDEN'

Monica Moritz

Voor Anna Luyten is de Amerikaanse oorlogscorrespondente Martha Gellhorn (1908-1998) een lichtend voorbeeld. Gellhorn schreef tot op hoge leeftijd sociaal bewogen stukken over gewone mensen. Ook Anna luistert gefascineerd naar de verhalen van haar medemensen. En daar maakte ze tot nog toe schitterende reportages van voor een handvol nieuwshuizen. Anna Luyten: een documentaire *in progress*.

Ze begint al in de jaren '70, wanneer ze in Mol nog op de middelbare school zit, de lotgevallen van gewone mensen op te tekenen voor de stadskrant. En omdat ze ook graag

gen leverde. Wat ik zo prachtig vind aan journalistiek is de combinatie van het beschouwende aspect en de actieve kant ervan, namelijk de straat opgaan en met mensen spreken.

'Journalisten zouden autonomer over het nieuws moeten nadenken.' (Foto Monica Moritz)

nadenkt over het wedervaren van de mens, studeert Anna Luyten eerst filosofie en daarna nog twee jaar literatuur en theaterwetenschappen. Haar studententijd benut ze ook als journalistieke inlooptijd, en ze gaat voor de studentenkrant van *De Morgen* schrijven. Bij die krant kan ze, eens afgestuurd, meteen als correspondentente voor theater en literatuur aan de slag. Niet om daar te blijven, later gaat Anna ook nog voor *De Standaard*, *Vrij Nederland*, *Knack* en *Canvas* aan de slag.

DJ: Van een theoretische discipline zoals wijsbegeerte overschakelen naar het verwoorden van de alledaagse werkelijkheid, hoe doe je dat?

Anna Luyten: "Ik wist op school al dat ik wilde schrijven, ik deed dat gewoon graag. Dat heb ik van mijn grootvader die dagboeken bijhield en ook voor de plaatselijke krant bijdra-

gen leverde. Wat ik zo prachtig vind aan journalistiek is de combinatie van het beschouwende aspect en de actieve kant ervan, namelijk de straat opgaan en met mensen spreken.

Welke verhalen boeien je het meest?

"Ik was altijd begeistert door het sociaalrealisme van Ibsen, Dickens en Zola, en dat zijn ook allemaal journalisten geweest. Toen dacht ik: ik heb tijdens mijn studies zolang in de bibliotheek gezeten, nu moet ik de straat op, zoals Dickens. Ik wilde lange documentaires schrijven, wat dat betreft ben ik een echte veelvraat. Praten met mensen is echt *voedsel* voor mij. Ik wil alles weten van iedereen. Dat vind ik net zo fascinerend aan ons beroep, dat wij zomaar alles aan iedereen kunnen vragen. Eigenlijk is dat een ongelooflijk privilege, maar het betekent ook een grote verantwoordelijkheid, omdat je zo een intellectuele blik kunt

doorgeven op de wereld. Journalistiek is een ambacht, een beroep. Ik wil dan ook zo zorgvuldig en verstandig mogelijk omgaan met feiten, en niet achteloos, achteloosheid vind ik verschrikkelijk."

Vandaag is human interest op nieuwsredacties bijna de norm. Beschouw je Jan-met-de-pet als een journalistieke goudmijn?

"Een journalist is in de eerste plaats een documentaire-maker, een getuige van *alles* wat er gebeurt, ook gewone dingen. Een journalist moet nieuwsgierig zijn zonder hijgerig te worden. Een scoop of primeur interesseert mij eigenlijk niet. Ik heb voor Canvas ook langere portretten gemaakt van mensen, zoals van Josse Depauw voor *Goudvis* en van Julien Schoenaerts voor *Oude Meesters*. Vandaag rennen journalisten te veel allemaal achter dezelfde feiten aan die plots en maar heel even in de belangstelling staan. Er is geen plaats meer voor een persoonlijke positionering ten opzichte van het nieuws. Ik geloof echt dat journalisten autonomer over nieuws zouden moeten nadenken. Het is de menselijke aanpak van een onderwerp die telt. Heel belangrijk vind ik het aanvoelen van de straat, en dat is geen populisme. Alleen al door te *beschrijven* wat er bijvoorbeeld in een assisenzaal gebeurt, kun je, zonder moeilijke intellectuele termen, een zeer intelligent maatschappelijk betoog neerzetten dat iedereen graag leest."

Als journalist heb je niet de macht om de macht omver te werpen, maar je kunt wel de aandacht vestigen op iets, een forum geven aan mensen. Daarom ben ik niet gauw cynisch als journalist.'

Doe je dat dan binnen een bepaald politiek engagement?

"Ik heb ooit voor *De Standaard* een reeks gemaakt over partijtrouw. Dat fenomeen fascineert me, hoe kun je nu één politieke partij dienen? Partijpolitiek en journalistiek gaan voor mij hoe dan ook niet samen. Maar ik vind wel dat een journalist geëngageerd moet zijn. Waarmee ik bedoel dat hij betrokken moet zijn bij het maatschappelijk, politiek, sociaal en cultureel gebeuren in de wereld. Ik geloof in burgerpolitiek los van partijpolitiek, en ook als journalist wil ik mijn verantwoordelijkheid blijven opnemen voor een betere maatschappij."

Hebben journalisten die in dit land wantoestanden aan de kaak stellen ook de macht om dingen te veranderen?

"Je hebt de macht om wel of geen aandacht te schenken aan een gebeurtenis, om een forum te geven of te weigeren. Ik vind dat veel journalisten dat onderschatten. Toen ik begon bij *De Morgen* dacht ik: 'Wow, ik krijg nu zo gewoon een lege pagina en ik mag die helemaal volschrijven!' Ik vind dat een ongelofelijke luxe. Op het Tahirplein in Cairo waren de mensen extreem blij met de aandacht en de steun die ze kregen van buitenlandse journalisten. Dat was ontroerend eigenlijk. Daarom ben ik niet gauw cynisch als journalist. Ik zal niet snel minimaliseren wat journalistiek is of kan of mag. Je hebt dan misschien niet de macht om de macht omver te werpen, maar je kunt er toch al heel veel mee doen."

Je schrijft ook voor *Vrij Nederland*, werk je graag in Nederland?

"Wat Nederlanders voor hebben op ons, zijn hun werkmentaliteit, openheid en duidelijkheid. Nederlanders zijn cassanter en harder, minder sentimenteel. Hun samenleving heeft nog altijd iets calvinistisch, met een enorm *nuttigheidsdenken*, alles moet opbrengen. Maar hier zit je met de hypocrisie van de Belgen, en de grote *omzwachteldheid* van alles."

Trek je graag op reis voor reportages?

"Absoluut. Maar in België kun je ook reizen. Toen ik in Luik was voor een reportagereeks over Stacy en Nathalie, de meisjes die in 2006 uit een café verdwenen, was ik ook 'op reis'. Ik maakte toen een geschreven documentaire – een *Dickens-ding* – en dat doe ik dus zeer graag. De eerste dagen was er heel veel aandacht voor die zaak. Toen werd er schande gesproken over die ouders die 's avonds laat op café zaten, hun kinderen aan hun lot overlieten en pas om 3 uur 's morgens merkten dat de meisjes verdwenen waren. Dat soort commentaren hoorde ik op zeker ogenblik ook op een barbecue, waar de helft van de ouders dronken was en van wie de kinderen, die al lang in bed hadden moeten liggen, eveneens zonder veel toezicht rondliepen. Daar word ik heel boos over. Toen alle andere journalisten alweer uit Luik weg waren – zogezegd omdat er niks meer te beleven viel – ging ik nog elke week naar dat café terug. Om te zien wat daar echt aan de hand was en zonder een etiket op die mensen te plakken."

Je hebt zelf ook twee kinderen, van 10 en 14, hoe combiner je dat met je werk?

"Ik had een moeder die ook werkte. Ze gaf les en 's avonds had ze vaak lange vergaderingen. Ik heb daar nooit last van gehad, mijn moeder was een groot voorbeeld. Maar je moet het wel kunnen organiseren. Gelukkig kan ik goed 's nachts werken. Mijn enige nadeel is dat ik alleen onder de druk van deadlines kan presteren. Ik schaam me daar ook voor."

Wordt de combinatie van moederschap en werk je nooit te zwaar?

"Als een vrouw haar beroep met passie uitoefent, wordt dat snel als egoïsme afgedaan. Als het over een man gaat is het gezonde ambitie. Ook jongere mannen vinden blijkbaar snel dat hun vrouw meer thuis moet zijn. En dat heeft niet eens met kinderen te maken, die willen dat gewoon. Kijk, ik verwacht niet van een hoofdredacteur dat die na het werk ook nog eens in de moestuin gaat ploeteren. Maar dan moet men evenmin van een vrouw gaan eisen dat ze 's avonds nog de was doet en kookt. *Allez*, soep maken tot daaraan toe, maar direct ook alle hemden mooi strijken? Nee, je kunt niet alles tegelijk doen. De media moeten zich trouwens veel meer *feminiseren*. Er is niks absurder dan een groep mannen die eens gaat nadenken over hoe ze de vrouwelijke lezer kunnen aantrekken en dan aan de vrouwelijke collega's gaat vertellen hoe ze dat moeten doen. En dan nog met van die cliché onderwerpen bovendien, dat is pure discriminatie eigenlijk. Het wordt hoog tijd voor een betere mix van journalisten op de redacties." (*lacht en steekt een sigaret op*)

Beslissing over de klacht van Goedele Liekens tegen *Story*

Met een brief van 28 juni 2010 dient mevrouw Goedele Liekens klacht in tegen *Story* naar aanleiding van het artikel dat gepubliceerd werd in het weekblad van 15 juni 2010 onder de titel 'Jill Andersen: "Goedele Liekens heeft mijn droomhuwelijk verwoest"'.
 Hoofdredacteur van *Story* Thomas Siffer heeft op de klacht geantwoord met een brief van 9 november 2010. (...)

DE FEITEN

In zijn nummer van 15 juni 2010 publiceert *Story* een uitvoerig artikel over de scheiding van ex-basketballer Pieter Loridon met zijn echtgenote Jill Andersen. Volgens het artikel is de breuk het gevolg van de relatie die Loridon is aangegaan met Goedele Liekens. In het stuk bevestigt Andersen dat Liekens de oorzaak is van haar huwelijksbreuk, en het artikel vervolgt met getuigenissen van anonieme bronnen, die aanvoeren dat zij getuige waren van de amoureuze relatie. Het artikel is rijkelijk geïllustreerd met foto's van onder meer Liekens en Loridon, en de aankondiging ervan vult ook het grootste deel van de cover van het weekblad.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

In haar klachtbrief voert klagster twee bezwaren aan tegen de berichtgeving. In de eerste plaats betoogt ze dat *Story* de indruk wekt dat de informatie rechtstreeks afkomstig is van Andersen, terwijl dat niet het geval is geweest. Klagster legt een brief voor van 16 juni 2010 van de advocaat van Andersen, waarin die bevestigt dat zijn cliënte geen verklaringen heeft afgelegd aan *Story*. In de tweede plaats betoogt klagster dat het artikel lasterlijk is, en dat *Story* haar niet de kans heeft geboden om op de aantijgingen te reageren. Het artikel bevat zware aantijgingen tegen klagster, en in dergelijke omstandigheden had *Story* haar om een reactie moeten vragen. Zelfs indien het zo was dat klagster niet telefonisch te bereiken was, dan nog had *Story* een mail kunnen sturen, met als bijlage het geplande artikel, en met het verzoek om erop te reageren. In zijn repliekschrijven voegt advocaat Soudi hier nog aan toe dat het artikel een ernstige inbreuk uitmaakt op de privacy en menselijke waardigheid van klagster. Deze inbreuken worden nog kracht bijgezet door diverse passussen te benadrukken in titelvorm en door het weergeven van foto's.

Story antwoordt dat de bron van zijn informatie authentiek is en dat de informatie klopt. Tijdens de hoorzitting worden hierover enkele documenten ter inzage overgelegd. Voorts betoogt *Story* dat klagster al in een vorig nummer haar visie over de zaak had gegeven, zodat het niet noodzakelijk was haar opnieuw om een standpunt te vragen. Desondanks heeft Frederik De Swaef, auteur van het artikel, nog geprobeerd om klagster op haar gsm te bereiken, maar zonder succes. Klagster bleek op dat moment in Gambia te verblijven, en op de gsm was er ook geen mogelijkheid om een boodschap in te spreken. *Story* heeft dan besloten om klagster de kans te geven om in het volgende nummer te reageren, maar

daar is zij zelf niet meer op willen ingaan. Wat de mogelijke schending van de privacy van klagster betreft, voert *Story* aan dat zowel zijzelf als Pieter Loridon mensen zijn die zelf geregeld de publiciteit opzoeken met hun privéleven en dat de feiten waarover werd bericht al uitvoerig in andere media waren behandeld, zonder dat klagster daartegen had geprotesteerd.

BESLISSING

De klacht omvat drie onderdelen, die door de Raad voor de Journalistiek als volgt worden beoordeeld:

Story heeft op de hoorzitting aannemelijk gemaakt dat de informatie die in het artikel wordt gebracht afkomstig is van mevrouw Andersen. Dit laatste wordt niet tegengesproken in de brief van haar advocaat van 16 juni 2010. De verklaringen zoals die in het artikel worden weergegeven, zijn nadien door de betrokkene ook niet ontkend. Dit onderdeel van de klacht is ongegrond.

Story publiceert in het artikel, dat ook op de cover nadrukkelijk wordt voorgesteld, ernstige beschuldigingen tegen klagster. Artikel 20 van de Code van de Raad voor de Journalistiek bepaalt in dat verband: 'Wanneer een journalist in zijn berichtgeving zelf ernstige beschuldigingen uit, met name wanneer die de eer en de goede naam betreffen, is het aangewezen dat hij de betrokkene voor de publicatie of de uitzending contacteert en hem loyaal de kans biedt om hierop te reageren.' *Story* voert aan dat er geprobeerd is om met klagster contact op te nemen, maar dat dit niet is gelukt omdat zij in het buitenland verbleef. Maar hierover is in het artikel niets terug te vinden. *Story* betoogt eveneens dat klagster al in eerdere artikelen op de beweringen heeft gereageerd. Maar hiernaar wordt in het artikel evenmin verwezen. Uit een mail die de hoofdredacteur van *Story* na de publicatie heeft verstuurd, en die door klagster aan de Raad is overgelegd, blijkt overigens dat klagster niet om een reactie werd gevraagd: 'Goedele wist zelf niet dat dat ging komen. (...) Een reactie mag ze natuurlijk altijd geven. Zo blijven we aan de gang nietwaar?'. De Raad komt dan ook tot de vaststelling dat er is nagelaten om aan klagster een faire kans te geven te reageren op de beschuldiging tegen haar. Dit onderdeel van de klacht is gegrond.

Klagster is een bekende persoonlijkheid, die in het verleden geregeld zelf de openbaarheid heeft opgezocht en feiten uit haar privéleven naar buiten heeft gebracht. Op zich maakt de verdere berichtgeving over feiten uit dezelfde sfeer van haar privéleven dan ook geen inbreuk uit op haar privacy. Voor dit onderdeel is de klacht ongegrond.

Daarom is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: de klacht is gegrond in haar tweede onderdeel.
 Brussel, 8 september 2011

Beslissing over de klacht van Ilse De Meulemeester tegen *Story*

Met een brief van 7 maart 2011 dient mevrouw Willemijn van Dommelen, managing director van Montacatini Talent Agency, namens haar cliënte Ilse De Meulemeester, klacht in tegen *Story*. Aanleiding is het artikel dat gepubliceerd is in *Story* van 7 maart 2011 met als titel 'Conrad is een bijzaak voor Glenn. Zijn leven draait enkel rond seks en geld'. Met een brief van 8 april 2011 heeft Ellen Wauters, legal advisor van Sanoma, namens het magazine geantwoord op de klacht. Willemijn van Dommelen heeft hierop gerepliceerd met een mail van 20 april 2011.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 6 juli 2011. Namens de klagende partij waren Ilse De Meulemeester en Willemijn van Dommelen aanwezig. Voor *Story* verschenen hoofdredacteur Frederik De Swaef en legal advisor van Sanoma Ellen Wauters.

DE FEITEN

Wanneer het omstreden artikel in *Story* wordt gepubliceerd, is Ilse De Meulemeester al geruime tijd verwickeld in een geschil met haar ex-partner Glenn Janssens over de verblijfsregeling van hun achtjarig zoontje. In het artikel van 7 maart 2011 wordt uitvoerig ingegaan op het conflict tussen klagster en haar ex-partner, en wordt er eveneens geciteerd uit een eerder vonnis van de jeugdrechtbank in Antwerpen en uit de conclusies van de advocate van klagster.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klaagster voert twee bezwaren aan tegen het artikel in *Story*.

In de eerste plaats neemt ze het niet dat het weekblad informatie publiceert uit wat ze een besloten rechtszaak noemt, met name uittreksels uit de conclusies van haar advocate en uit een eerder vonnis van de jeugdrechtbank. Klaagster betoogt dat het artikel enkele dagen voor een nieuwe zitting van de jeugdrechtbank gepubliceerd werd, en dat het een negatieve impact heeft gehad op de rechtsgang. Klaagster ging er aanvankelijk namelijk van uit dat haar advocate

Ilse De Meulemeester (Foto VT4/Belga)

contact had gehad met *Story* en heeft haar op het allerlaatste moment vervangen. Bovendien werd klagster zelf op de zitting langdurig door de rechter aangepakt, omdat die dan weer veronderstelde dat zij zelf informatie had doorgespeeld aan *Story*. De rechtszaak is voor haar dan ook negatief eindigd.

In de tweede plaats voert klagster aan dat *Story* onterecht de privacy heeft aangetast van haar minderjarige zoon, en

dat het weekblad daardoor de toekomst van het kind op het spel heeft gezet.

In een geschreven reactie op de klacht voert *Story* aan dat klagster een bekende zakenvrouw, ex-miss België en televisiepersoonlijkheid is, die zelf geregeld de media heeft opgezocht, ook met haar zoon.

Op de hoorzitting verontschuldigt hoofdredacteur De Swaef zich voor de negatieve gevolgen die de publicatie van het artikel voor klagster kan hebben gehad. Hij wijst er ook op dat de redactie zich niet bewust was van het feit dat niet geciteerd mag worden uit stukken die voor de jeugdrechtbank worden aangebracht. Hij bevestigt dat de citaten in het artikel niet het gevolg zijn van een interview, maar afkomstig zijn uit mails die de redactie kon zien.

BESLISSING

Artikel 23 van de Code van de Raad voor de Journalistiek bepaalt: 'De journalist respecteert het privéleven van personen en tast het niet verder aan dan noodzakelijk in het maatschappelijk belang van de berichtgeving. De journalist gaat in het bijzonder omzichtig om met mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie, zoals minderjarigen (...).'

In deze zaak heeft *Story* uitvoerig bericht over de rechtszaak in verband met de verblijfsregeling van de minderjarige zoon van klagster. Dit is gebeurd door het geven van een reeks details en verklaringen, en door het letterlijk citeren uit gerechtelijke documenten, met name de conclusies van

de advocate van klagster. Daardoor is de privacy van de minderjarige zoon van klagster, die met naam en afbeelding in het artikel is vermeld, geschonden. Daar komt nog bij dat het vermelden van identiteitsgegevens van minderjarigen die betrokken zijn in een zaak voor de jeugdrechtbank wettelijk verboden is.

Door de wijze waarop het artikel is geredigeerd en door de aankondiging op de titelpagina wordt bovendien de indruk gewekt dat er een interview heeft

plaatsgevonden met klagster en met haar advocate, wat niet strookt met de werkelijkheid. In dat verband herinnert de Raad voor de Journalistiek aan artikel 1 van de Code: 'De journalist bericht waarheidsgetrouw.'

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel: de klacht is gegrond.

Brussel, 8 september 2011

Beslissing over de klacht van Freddy Horion tegen *Het Nieuwsblad* en Cédric Lagast, Geert Neyt en Steven De Bock, journalisten

Met een brief van 16 december 2010 dient advocaat Vincent Vereecke namens zijn cliënt, de heer Freddy Horion, klacht in tegen *Het Nieuwsblad* en tegen de journalisten Cédric Lagast, Geert Neyt en Steven De Bock. (...)

DE FEITEN

Klager is in 1980 door het assisenhof van Oost-Vlaanderen veroordeeld tot de doodstraf wegens zijn aandeel in een vijfvoudige moord in Sint-Amandsberg. Naar aanleiding van een roofmoord in 2010 op een gezin in Wemmel publiceert *Het Nieuwsblad* op 16 november 2011 een artikel van Cédric Lagast met als titel 'Parallellen met moorden van Horion'. Daarin behandelt hij de gelijkenissen en verschillen tussen de twee moordzaken. Op 24 november 2011 publiceert de krant twee artikelen van Geert Neyt, met de respectievelijke titels 'Ik voelde dat hij het had gedaan' en 'Toen ik zijn lip zag trillen, wist ik: hij heeft het gedaan'. Hierin worden de omstandigheden van de moord in Sint-Amandsberg uitvoerig beschreven. Op 29 november 2011 publiceert de krant een artikel van Steven De Bock met als titel 'Vergrijzing stilaan ook probleem achter de tralies'. Hierin bespreekt de journalist de toename van het aantal 60-plussers in de Belgische gevangenisbevolking en de gevolgen die dit met zich meebrengt. Het artikel wordt geïllustreerd met een archiefphoto van klager.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

In zijn klachtbrief voert advocaat Vereecke meerder bezwaren aan tegen de diverse artikelen in *Het Nieuwsblad*, zoals de schending van de privacy van zijn cliënt, het gebrek aan terughoudendheid bij het vrijgeven van details over feiten uit het verleden en het onverantwoord gebruik van een archiefphoto van zijn cliënt. Op de hoorzitting verduidelijkt advocaat Vereecke dat de klacht in essentie neerkomt op de vraag in hoeverre zijn cliënt, net als andere veroordeelden, recht heeft op vergetelheid. Zoals anderen heeft Freddy Horion immers het recht om na verloop van tijd vergeten te worden voor feiten die nu al meer dan dertig jaar in het verleden liggen. Klager ziet niet in waarom zijn foto wordt gebruikt ter illustratie van een problematiek waarmee hij strikt genomen niets te maken heeft, zoals de vergrijzing in de gevangenis. Het telkens weer oprakelen van het verleden van Horion, heeft een negatieve impact op zijn aanvraag tot vervroegde invrijheidsstelling en is dan ook onverantwoord.

Namens *Het Nieuwsblad* en de drie journalisten betoogt manager Van den Meijdenberg dat de zaak-Horion bekend staat als een van de zwaarste moordzaken in de Belgische geschiedenis. De feiten waren zo ernstig, dat klager een begrip is geworden in het collectieve geheugen. Toen Horion na zijn arrestatie tot tweemaal toe wist te ontsnappen, stond het land op zijn kop. Horion is dan ook een historische figuur geworden, en kan zich daarom niet beroepen op een zogenaamd recht op vergetelheid. Het is daarom verdedigbaar dat in de pers parallellen worden getrokken wanneer er zich feiten voordoen die vergeleken kunnen worden met de moordzaak waar Horion bij betrokken was, of wanneer zijn foto gebruikt wordt ter illustratie van een artikel over de vergrijzing in de gevangenis.

BESLISSING

De Richtlijn over identificatie in een gerechtelijke context, gekoppeld aan artikel 23 van de Code van de Raad voor de Journalistiek, is duidelijk: '2.1. De herintegratie in de maatschappij van een veroordeelde, zijn reclassering, of het lange tijdsverloop na de veroordeling, zijn elementen waarmee de journalist rekening houdt om terughoudend te zijn met identiteitsgegevens.'

Dit betekent concreet dat, met het verstrijken van de tijd, een veroordeelde er geleidelijk meer recht op heeft om niet (meer) met naam of met een afbeelding geïdentificeerd te worden.

De Richtlijn over identificatie in een gerechtelijk context geeft echter ook aan dat hierop uitzonderingen mogelijk zijn: '2.3. Volledige identificatie en herkenbare beelden kunnen alleen onder één van volgende voorwaarden, die de redactie moet kunnen motiveren:

Het maatschappelijk belang rechtvaardigt de volledige identificatie.

De veroordeelde is een publiek persoon en het maatschappelijk belang rechtvaardigt zijn volledige identificatie.

De ernst van de feiten rechtvaardigt de volledige identificatie.

De veroordeelde komt zelf met zijn verhaal naar buiten en maakt geen bezwaar tegen volledige identificatie.'

Wat de berichtgeving over klager betreft, moet worden vastgesteld dat hij aan meerdere van de voorwaarden beantwoordt die identificatie mogelijk maken. Door de ernst van de feiten waarvoor klager is veroordeeld is hij een publieke figuur geworden die tot het collectieve geheugen is gaan behoren. Klager heeft nadien ook zelf de belangstelling opgezocht door de publicatie van het autobiografische boek *Monster zonder waarde? Het levensverhaal van een zesvoudige moordenaar*, en hij is door zijn ontsnappingspogingen ook in het nieuws gekomen.

Identificatie van klager is in die omstandigheden dan ook te verantwoorden.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: de klacht is ongegrond.

Brussel, 8 september 2011

Een gelijklopende uitspraak deed de Raad voor de Journalistiek naar aanleiding van een klacht van Freddy Horion tegen *Het Laatste Nieuws* en Karen Sleurs en Edwin Verhoeven, journalisten

Beslissing over de klacht van Rudy en Nicole Ruelens-Massaux tegen *Het Laatste Nieuws* en Erwin Verhoeven, journalist

Met een brief van 14 maart 2011 dienen de heer en mevrouw Ruelens-Massaux en hun zoon Bart klacht in tegen *Het Laatste Nieuws* en tegen journalist Erwin Verhoeven. (...)

DE FEITEN

In februari 2011 vindt voor het assisenhof van Antwerpen het proces plaats tegen Anthony Bervoets, die ervan beschuldigd wordt zijn vriendin Nathalie Ruelens te hebben gedood. Het slachtoffer is de dochter en zuster van de klagende partijen. In *Het Laatste Nieuws* van 26 en 27 februari 2011 brengt journalist Erwin Verhoeven verslag uit over het getuigenverhoor. In het artikel worden onder meer de verklaringen aangehaald van een politie-inspecteur, die een negatief beeld heeft geschetst van het slachtoffer.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klagers zijn van mening dat het artikel een opsomming is van negatieve details over het slachtoffer, die uit hun context zijn gehaald. De journalist heeft volgens hen de gunstige elementen verzwegen en het standpunt van het slachtoffer niet aan bod laten komen. Volgens klagers blijkt hieruit dat *Het Laatste Nieuws* partij heeft gekozen voor de beschuldigde. Dit is bijzonder pijnlijk voor de nabestaanden van het slachtoffer.

Het Laatste Nieuws begrijpt dat het voor de familie pijnlijk overkomt wanneer zij in de rechtszaal, en in de verslaggeving over het proces, geconfronteerd wordt met bepaalde details uit het privéleven van het slachtoffer. De krant wijst er wel op dat de berichtgeving in haar geheel evenwichtig was en dat de betrokken journalist afstandelijk en met zin

voor nuance heeft bericht. De passage uit het artikel van de krant van 26 en 27 februari 2011, waaraan klagers zich vooral storen, betreft een samenvatting van de getuigenis van een politie-inspecteur op het assisenproces, en geeft niet de persoonlijke mening van de journalist weer.

BESLISSING

De weergave van een voor het slachtoffer negatieve getuigenis kan voor de nabestaanden pijnlijk zijn, en de Raad voor de Journalistiek heeft hier alle begrip voor.

Toch kan de Raad voor de Journalistiek niet om de vaststelling heen dat het artikel van 26 en 27 februari 2011 bericht over een getuigenis die voor het assisenhof is afgelegd. Uiteraard gaat het om een korte samenvatting waarin misschien niet alle nuances aan bod komen, maar zoets is bij dergelijke verslagen nu eenmaal onvermijdelijk.

Uit het artikel en uit het geheel van de berichtgeving blijkt volgens de Raad evenwel geen vooringenomenheid van de journalist. Zo is in de krant van 24 februari 2011 uitvoerig de getuigenis van de ouders van het slachtoffer weergegeven, en is op 25 februari 2011 bericht over het feit dat de deskundigen de versie van de beschuldigde tegenspreken. Hoewel de artikelen telkens een beknopte samenvatting zijn van wat op een procesdag is gebeurd, blijkt hieruit dat de journalist niet eenzijdig bericht heeft maar dat hij ernaar gestreefd heeft om de diverse standpunten aan bod te laten komen.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel: de klacht is ongegrond.
Brussel, 8 september 2011

Beslissing over de klacht van Gino en Magda Malfrère-Vandeghinste tegen *Het Wekelijks Nieuws*

Met een brief van 23 februari 2011 dienen de heer en mevrouw Malfrère-Vandeghinste een klacht in tegen *Het Wekelijks Nieuws*. (...)

DE FEITEN

Klagers zijn de ouders van een jonge vrouw die begin februari 2011 door een auto aangereden werd en daarbij om het leven kwam. In *Het Wekelijks Nieuws* van 4 februari wordt hierover verslag uitgebracht met een kort artikel op de voorpagina en een uitgebreider stuk op pagina 4. Beide artikelen worden geïllustreerd met een foto van het verkeersongeval. Op de foto op de voorpagina is een deel van het lichaam van het slachtoffer, halfnaakt en liggend op haar rug, te zien.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klagers zijn van mening dat de publicatie van de foto, waarbij de lichaamsdelen van het slachtoffer te zien zijn, een inbreuk uitmaakt op de journalistieke ethiek en een gebrek aan respect voor het slachtoffer en haar nabestaanden uitmaakt. Klagers tillen er zwaar aan dat de foto niet minstens afgeschermd was met een zwarte balk of met blokjes.

Het Wekelijks Nieuws voert aan dat het incident het gevolg is van een spijtige vergissing. De redactie had wel degelijk opdracht gegeven om het zichtbare gedeelte van het slachtoffer te verbergen, maar de bewerking is door de techniek per vergissing niet meegestuurd met de originele foto. De

redactie heeft haar excuses aangeboden aan de vader, toen die haar daarop opmerkzaam maakte, maar de fout kon niet meer worden rechtgezet aangezien de editie al in distributie was gegaan. *Het Wekelijks Nieuws* wijst er overigens op dat in de andere edities van de *Krant van West-Vlaanderen* de foto wel afgeblokt was, wat aantoonde dat zij wel degelijk respect wilde opbrengen voor het slachtoffer en de nabestaanden.

BESLISSING

(...) De foto zoals ze gepubliceerd is op de voorpagina van *Het Wekelijks Nieuws* maakt een inbreuk uit op de menselijke waardigheid en de privacy van het slachtoffer en is kwetsend voor de nabestaanden.

De hoofdredactie heeft zich hiervoor verontschuldigd. Ze wijt de publicatie aan een technische fout en wijst erop dat de bewuste foto in de andere edities van de *Krant van West-Vlaanderen* afgeblokt werd. Dit is geen verontschuldiging voor de inbreuk. De Raad voor de Journalistiek vindt dat zeker bij een dergelijk gevoelig onderwerp de nodige voorzorgen moeten worden genomen om de waardigheid van het slachtoffer te respecteren.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel: de klacht is gegrond.
Brussel, 8 september 2011

GIn deze maandelijkse rubriek duikt Manu Adriaens in de geschiedenis van de Vlaamse journalistiek. Letter na letter ontdoet hij memorabilia uit het rijkgevulde media-archief van het stof: opmerkelijke uitspraken van perslui uit de afgelopen decennia, miniverhaaltjes die minstens een glimlach opwekken, wijsheden van oude ratten voor beginners in het vak. Een abecedarium voorbij de waan van de dag.

Gebruiksvoorwerp

In de tweede helft van de jaren negentig van de vorige eeuw presenteerde Koen Fillet elke zaterdagmiddag op Radio 1 samen met Betty Mellaerts het programma *Levende lijven*, live met een publiek erbij. Opeens was Fillet naar eigen zeggen zichzelf beu in die rol. Hoe dat kwam, vertelde hij in 2001 aan *Humo*: "De manier waarop ik op de radio interview, is puur theater. Ik bereid het gesprek voor, maar op dat podium speel ik alsof ik het daar ter plekke allemaal verzin. Bij dat 'doen alsof' trek je eigenlijk de trukendoos open. Ik hoorde mezelf formules gebruiken, en ik vreesde dat iedereen dat merkte. Maar tijdens zo'n live-interview van twaalf minuten kun je je nu eenmaal geen enkele vraag permitteren die niets oplevert. Radio moet er *bank* op zijn. Het gevolg is dat je de geïnterviewde een beetje als een gebruiksvoorwerp gaat zien: jij geeft de juiste voorzetten, zodat hij kan scoren, en dan weet je dat je programma óók scoort. 't Is een boeiend spelletje, maar ik had er genoeg van."

Geheim

Als goede vriend van Hugo Claus wist VRT-radiojournalist Jef Lambrecht wanneer de schrijver voor euthanasie zou kiezen. Dat zadelde hem op met een "conflicterende loyaliteit". Lambrecht in *Humo* over die bewuste dag in 2008: "Enerzijds was ik al enige tijd drager van een geheim, anderzijds ben ik natuurlijk ook journalist. Het probleem was: wat moet ik daar nu mee, in mijn vak? Ik wist dat het nieuws waarschijnlijk zou komen tussen twee en drie uur 's middags. Ik had 's morgens de eindredacteur van het journaal met het mes op de keel gezegd: 'Dit is het nieuws dat ik in de loop van de dag verwacht, maar spreek er met niemand over. En als je het krijgt, bel je me op.' Ik was met een bevriende collega van de RTBF gaan lunchen vlak bij de VRT – ik had de behoefte om weg te zijn van de redactie. Rond kwart voor twee kreeg ik telefoon, waarna ik spoorslag naar de redactie ben teruggekeerd. Mijn laatste interview met Hugo is toen heruitgezonden."

Marlène de Wouters (Foto Didier Journe/Belga)

Geloven

Marlène de Wouters getuigt in 2001 dat geen inspanning haar te min is tijdens het presenteren van haar praatprogramma *Op zaterdag*: "Interviewen is enorm verrijkend: je moet je telkens weer inleven in de wereld van de ander. Zelfs al ben je het totaal oneens met wat je gesprekspartner denkt of zegt, toch moet je een paar minuten lang proberen in zijn hersenen te kruipen. Als een geesteszieke man me zegt: 'Ik hoor stemmen', geloof ik hem op zijn woord. Dan hoor ik bijna zélf stemmen."

Geluk

Voor hij een succesvol bedenker van eigen televisieprogramma's werd, werkte Mark Uytterhoeven geruime tijd op

de sportredactie van de openbare omroep. "Niemand heeft zoveel geluk in zijn leven gehad als ik", concludeerde hij in 2003 in *Dag Allemaal*. "Alles is op het juiste moment goed gevallen. Eerst met mijn programma rond de wereldbeker voetbal in 1990, later met het *Het Huis van Wantrouwen*. Als je dat nu opnieuw bekijkt, is het geen vijf frank meer waard, maar toen was het innoverende televisie voor Vlaanderen. Dat bedoel ik met 'alles is op het juiste moment goed gevallen'. Enfin, Kim Clijsters heeft ook geluk gehad: stel dat ze in de vijftiende eeuw had geleefd en goed kon tennissen, dan zou het niemand zijn opgevallen, want tennis bestond nog niet."

Gemankeerd

"Elke sportjournalist is een gemankeerde trainer, zoals elke literatuurcriticus een gemankeerde schrijver is." (Herman De Coninck, dichter en voormalig *Humo*-redacteur)

Gêne

Honderden beroemde figuren uit binnen- en buitenland poseerden voor zijn lens. En toch: Herman Selleslags, decennia lang de huisfotograaf van *Humo*, vindt dat hij nog meer uit zijn carrière had kunnen halen. In 2007 tegen Marijke Libert van *De Morgen*: "Een groot minpunt is dat ik te veel schroom had. Zo heb ik ooit voor de deur van Picasso gestaan. In Valoris. Ik heb me omgedraaid en ben weggegaan. Ik durfde niet aan te bellen. Ik dacht: ik ga die man niet storen. Dat is ook mede de reden waarom ik altijd zo snel weg was: ik dacht te storen. Het klinkt misschien raar voor een fotograaf, maar die gêne is nooit weg geweest. Ik had het altijd als ik aanbelde voor een opdracht, die flits van: ik hoop dat ze niet thuis zijn. Niet uit luiheid, zeker niet. Gewoon om het excuus te hebben. Zo verbleef ik ooit in hetzelfde hotel als de schrijver Nabokov in Montreux. Ik had gelukkig elders van alles te doen, maar het spookte door mijn kop: nu gaan, naar de receptie, vragen hem te bellen. Maar ik durfde niet."

(Foto Epg/Belga)

Genot

Er was een tijd dat Ivan Heylen, de oudere broer van Martin Heylen, wekelijks het Grote Interview in het magazine *Panorama* voor zijn rekening nam. Dat leverde hem een tweeslachtig gevoel op. Ivan Heylen, zelf geïnterviewd in 1985 door *De Morgen*: "Ik heb soms drie, vier uur band na een gesprek. Daar naar moeten terugluisteren kan een marteling zijn, maar soms draai ik zulke banden nog eens voor mijn genot."

Geriatier

Herman Le Compte, de bekende vitaminendokter ("Ik word duizend jaar oud"), werd vanwege zijn controversiële ideeën in 1972 geschorst door de Orde van Geneesheren. Vanaf dat moment dook Le Compte met plezier op in allerlei media. Zo mocht ook Robrecht Willaert hem op een dag voor de radio interviewen. Willaert vroeg de excentrieke dokter of hij commentaar wilde geven op het boek van de Russische geriatier Smirnoff. Waarop Le Compte antwoordt dat die inderdaad een héél interessant boek had geschreven. In werkelijkheid bestond die man echter helemaal niet – journalist Willaert noemde gewoon het wotkamerk. Maar Herman Le Compte bleef nog jarenlang volhouden dat die Smirnoff wel degelijk een uitstekende geriatier in Rusland was.

Gerimpeld

Dé populairste Vlaamse journalist van het prille medium televisie bij ons bleek in de jaren vijftig al gauw Omer Grawet te zijn. Het adagium van Grawet luidde: "Je moet de mensen gewoon inlichten over wat er zo al gebeurt – voor zover hen dat interesseert. Hou daarbij rekening met die ene rechter, je grootste vriend: de subjectieve kijker." Omer Grawet had een opvallend gerimpeld voorhoofd, dat naast het voortdurend frutselen aan zijn pen, zijn voornaamste handelsmerk werd. In 1960 verscheen in *Humo* deze ontwapenende lezersbrief voor Grawet: "Geachte heer, ik vraag u een klein wensje te voldoen. Ik ben een zwaar verlamde jongen van tien jaar en ik vraag u beleefd van uw persoon een foto te sturen, daar de oude lelijk en vergeeld is van ouderdom, en van tegen de muur te hangen. Ik heb voor u een grote voorliefde. Als u op de televisie spreekt, is het precies tegen mijzelf gericht. Maar ik kan niet iedere dag naar tv gaan kijken: wij hebben zelf geen, en ik ben veel ziek, en bij mijn vriend mag ik altijd niet binnen met mijn wagen omdat ik het huis bevuil. Meneer, als u me een foto stuurt, dan zie ik u weer iedere dag met uw zachte blikken en hoor dan precies uw stem die tot mij gericht is. Nu ga ik sluiten in afwachting op mijn foto en wens u nog een vrolijk kerstfeest uit al mijn gemoederen."

Geur

De bekende Nederlandse cabaretier Toon Hermans stierf in 2000. Drie jaar vóór zijn dood mocht Jan Hautekiet – tegenwoordig werkzaam in de VRT-hiërarchie, maar toen nog

Jan Hautekiet (Foto Peter De Voecht/Belga)

producer bij Studio Brussel – langs bij de komiek voor een vraaggesprek. Even dreigde dat faliekant af te lopen. Jan Hautekiet: "Weinigen weten het, maar Toon Hermans had een geurenallergie. Nu had ik toevallig vernomen dat enkele weken vóór mijn afspraak een andere interviewer de kamer had moeten verlaten, want meneer Hermans vond dat hij rook. Nogal vernederend, dat kun je je voorstellen. Toen ik Toon Hermans in een hotel in Antwerpen mocht interviewen, was ik dan ook vastbesloten: mij zal hij niet liggen hebben. Dus gaf ik mezelf die ochtend onder de douche een zeer grondige wasbeurt en ik deed ook nog

de inhoud van enkele flesjes parfum op mijn lijf. Maar toen ik uit mijn wagen stapte, gebeurde er iets onvoorziens: mijn autosleutels glipten uit mijn hand en kwamen in één vloeiende beweging in de rioolput terecht. Tja, toen zat er voor mij niets anders op dan mijn hemdsmouwen op te stropen en de sleutels uit het rioolwater te halen. Waarna ik in het hotel eerst heb gevraagd waar het toilet was, daar mezelf weer schoon heb geschrobd en toen pas de kamer van Toon Hermans ben binnengestapt. Hij heeft niks gemerkt en het gesprek is vlekkeloos verlopen."

Gevaarlijk

In 2009 confronteert Jan Segers van *Het Laatste Nieuws* de N-VA-neofiet Siegfried Bracke met zijn overstap van de VRT naar de politiek.

Segers: "Gaaf dat lukken, tweede viool spelen, voor iemand die in zijn VRT-tijd vaak 'de diva van de redactie' werd genoemd of carrément 'God'?"

Bracke: "En dan vergeet u nog: 'de machtigste man van Vlaanderen'. Zo opgeblazen! Daar klopt dus niets van. Ik ben van nature een verlegen en beminnelijke mens, absoluut niet bezig met macht, maar zelfs koning Albert gelooft dat niet. Hij zei: 'Meneer Bracke, u bent een gevaarlijk man.' Waarop ik hem heb geantwoord: 'Ach, sire, u zou eens moeten weten wat ze allemaal over ú zeggen.'"

Gevangenis (1)

Hugo Camps zat in de vorige eeuw enkele dagen opgesloten in een gevangenis in Tsjechoslowakije. Een indringende ervaring, die hem naar eigen zeggen echter ook iets positiefs heeft bijgebracht. Camps: "Het was de tijd van Charta 77. Ik had twee dissidenten geïnterviewd en het gezag wilde van me weten wie me bij hen had gebracht. 'Een taxichauffeur', zei ik. Dat heb ik volgehouden tot het einde. Ik heb daar de bruutheid van de macht leren kennen:

Hugo Camps (Foto Jonge Dircky/Belga)

ondervragingen, uit je slaap worden gehouden, alleen mogen plassen terwijl een man met een geweer naast je staat. Ik werd beschuldigd van spionage en subversie. Na de vijfde nacht ben ik gaan huilen. 'En nu zeg ik niks meer', fluisterde ik. Kort daarop werd ik naar de grens gebracht. Ik moest eerst nog mijn geld afgeven en toen was de nachtmerrie voorbij. Achteraf bekeken vind ik het een goeie les. Angst en machteloosheid behoeden je voor al te veel pretenties."

Gevangenis (2)

In 1986 ontvangt schrijver Hugo Claus de Prijs der Nederlandse Letteren voor zijn hele oeuvre. Tien jaar later stelt hij vast dat zelfs de literatuurpagina's van de kranten een richting uitgaan die hem allesbehalve vrolijk stemt: "Wat de laatste jaren opgang vindt – de totaal verzonnen en meestal obscene verwijzingen naar het privéleven van auteurs – vervult me niet met pijn of leed maar met walg. 'Vrijheid van pers', wordt dan gezegd. In de gevangenis met deze vnzige lui! Met als enige lectuur een handboek over de Nederlandse spraakkunst."

Gewoon

In 1993 kwam de laatste aflevering van het praatprogramma *Zeker weten?* op het scherm. Voor de gelegenheid had presentator Jan Van Rompaey de grote bazen van de openbare omroep uitgenodigd. Zij werden midden in het publiek gezet. Van Rompaey (in *De Standaard*): "Niet op de eerste rij, want daar hadden we een plaats gereserveerd voor Louis, een gewone klusjesman van de VRT, samen met zijn vrouw. In het begin van het programma zei ik: 'Kijk, onze eregasten vanavond zijn niet de directeur-generaal, de administrateur-generaal en de voorzitter van de raad van bestuur, maar... Louis.' Ik heb nog nooit iemand zo zien schriken. Hij wist niet wat hem overkwam. Ik wilde op een symbolische manier duidelijk maken dat we al die tijd bezig waren geweest voor en met gewone mensen, veel meer dan met mensen die zichzelf belangrijk vinden."

Gezond

Cartoonist Kamagurka werkt mee aan een reclamecampagne voor Rizla-sigarettenblaadjes. Een journalist vraagt hem of hij zoiets wel ethisch verantwoord vindt, want "daarmee help je mensen toch de dood in".

Kamagurka, onvermurwbaar: "Die blaadjes zijn op zich zeer gezond: als je een open wonde hebt, kun je het bloed ermee stelpen."

Grasmaaiër

Niets zo opwindend voor de ankerman van een tv-journaal als dienst hebben bij een grote gebeurtenis. Soms komt daar wat geluk bij kijken.

Dany Verstraeten (Foto Nicolas Maetelincx/Belga)

Danny Verstraeten, al ruim twee decennia een VTM-baken, kan erover meespreken: "De Berlijnse Muur viel toen ik op Malta zat. En toen de Dutroux-zaak losbarstte, verbleef ik aan de Azurenkust. Maar ik was er wél toen een ander belangrijk nieuwsfeit gebeurde. Op een dag was ik thuis het gras aan het afrijden en ineens stond regisseur Chris Poelmans in mijn tuin. 'We proberen je al een uur te bellen', zuchtte

hij. Ik wees naar de luidruchtige machine. 'Zet maar uit,' zei hij, 'Dutroux is ontsnapt.'"

Grens

"De grens tussen informatie en verzinsel vervaagt elke dag wat meer", signaleert zelfstandig publicist Hugo De Ridder in 2000 in *Humo*. Of hij daar misschien een voorbeeld van kan geven? De Ridder: "Ik heb het onlangs nog zelf ondervonden toen ik aan het kijken was naar *Brussel Nieuwsstraat*, het satirische nieuwsprogramma van Walter Baele. De bel gaat, ik ontvang een paar mensen en na een kwartier kijk ik verder. Op dat moment zie ik op tv een vrouw die zich beklagt over fecale incontinentie. Ik heb me kapotgelachen, want ik vond dat ze uitstekend acteerde. Tot mijn verbijstering verscheen opeens het hoofd van Dirk Tieleman in beeld. Tijdens mijn korte afwezigheid was zijn programma *Koppen* begonnen en ik had niets gemerkt."

Grijphandje

De in Brasschaat wonende Nederlander Jef Rademakers, het brein achter succesvolle televisieformats als *Klasgenoten* en *De Pin Up Club*, koos na de middelbare school voor een studie neerlandistiek. In het laatste jaar besloot hij zijn eindwerk te wijden aan de cursiefjes die de Vlaming Louis Paul Boon schreef voor het dagblad *Vooruit*. "Omdat ik dat op een originele manier wilde aanpakken, ben ik een paar keer naar zijn redactiekantoor in Gent afgereisd", glimlacht Rademakers. "Op een dag werd ik zelfs uitgenodigd op zijn verjaardagsfeestje. Ik was toen al met Ursula, mijn latere vrouw. Toen ik haar voorstelde aan de schrijver – Ursula was toen zeventien, achttien jaar – raakte de man in alle staten. Hij zat gelijk met zijn twee kleine grijphandjes aan haar borsten. Ieder ander die dat had gedaan, zou ik waarschijnlijk ter plekke hebben doodgeslagen. Maar toen Boon het deed, vond ik het een soort eerbetoon."

Groente

Gepensioneerd radiojournalist Miel Dekeyser in zijn boek *De media een pretpark* (2000) over tv-docuseries als *Het leven zoals het is*: "Zoals een bedreven motorrijder slingert de docuserie zich tussen informatie en ontspanning door. Het is zeker níét het journaal, maar toch steek je er wat van op. Het is nieuws voor de komkommertijd. Momenteel lusten de kijkers het hele jaar door komkommers. Het is de meest populaire tv-groente geworden."

Grootvader

Oorlogsverslaggever Rudi Vranckx vertelt in zijn boek *Stemmen uit de oorlog* (2008) dat hij als jonge knaap graag met zijn grootvader televisie keek, meer bepaald naar westerns en het journaal: "Hij vroeg zich af wanneer we de eerste oorlogsfilms over Vietnam zouden zien.

Rudi Vranckx (Foto Dirk Waern/Belga)

Wist ik toen veel dat de verliezers nooit graag de geschiedenis schrijven. Het was de tijd toen de oorlog in Vietnam helemaal fout begon te lopen. De beelden van bodybags en de jungle die brandt van de napalm teisterden het televisiejournaal. De foto van het naakte meisje vol brandwonden, huilend op de loop voor de gruwel, zal ik nooit vergeten. Irak, net als Vietnam, is voor journalisten een wereld met een eigen code. Het is erg simpel: je gaat dood, je stopt ermee of je wordt oud-strijder als je het maar lang genoeg uitzingt. Dat zou mijn grootvader zeker begrepen hebben."

In een oorlog ervaart Vranckx de vrijheid om zijn eigen spoken na te jagen, geeft hij in hetzelfde boek toe: "Is het mogelijk om die verslaving los te laten? Is dit nu de realiteit, de werkelijke wereld, als die al zou bestaan? Of ontglipt die ons als een verslag dat snel vervaagt? Soms zou ik het antwoord willen vragen aan mijn grootvader."

Bronnen: naast de vermelde boeken werd voor deze aflevering gebruik gemaakt van jaargangen van Humo, De Morgen, De Standaard, Het Laatste Nieuws en Dag Allemaal.

Onder embargo

Half oktober had de Erkenningscommissie om en bij de 1.900 aanvragen tot vijfjaarlijkse **hernieuwing van de erkenning** als beroepsjournalist ontvangen, en 1.169 daarvan zijn er intussen goedgekeurd. 626 dossiers, waaronder het 400-tal van de VRT-journalisten, zitten nog in de pijplijn.

Een kleine 40 beroepsjournalisten die een aanvraag indienden zijn opgeroepen om hun dossier te **vervolledigen** of er een woordje uitleg bij te geven.

Voor 61 aanvragers is een zogenaamde **schriftelijke procedure** opgestart. Dat wil zeggen: de Erkenningscommissie stelde vast dat ze niet langer aan de erkenningsvoorwaarden voldoen – ze halen te weinig beroepsinkomsten uit hun journalistiek, ze werken niet of onvoldoende voor algemene nieuwsmedia of ze combineren hun journalistiek met commerciële nevenactiviteiten – en daarom vraagt de Commissie de betrokkenen schriftelijk afstand te doen van hun erkenning.

In de periode juni 2010-mei 2011 lazen gemiddeld net geen **3 miljoen mensen** dagelijks een Vlaamse krant. Dat aantal (2.969.000 precies) ligt een kleine honderdduizend onder de 3.060.000 lezers in dezelfde periode een jaar voordien. Die cijfers zijn half september door de CIM vrijgegeven.

Enkel *De Morgen* en *De Tijd* lieten hogere leescijfers optekenen, de andere krantentitels gingen achteruit. Voor *De Standaard* staat het lagere bereik (van 361.000 naar 314.000 lezers) in schril contrast met de meerverkoop van 2,1 procent in dezelfde periode.

Terwijl nog altijd **6 op 10 Vlamingen** een krant lezen, is dat in het Franstalige landsdeel maar 1 op 2. Het Frantalige lezersbestand is het voorbije jaar onder de 2 miljoen gezakt.

Ook de **magazines** zitten niet onmiddellijk in een groeicurve, zo telde de CIM verder uit. Op *Story* na lieten alle Vlaamse titels een verlies optekenen.

De **Antwerpse boekenbeurs** heeft tussen 31 oktober en 11 november weer een pak journalisten op de agenda. Ale info over deze 75ste jubileumeditie op www.boekenbeurs.be. Vergeet je perskaart niet, dan kun je gratis binnen (aanmelden in de Perszaal aan ingang 1).

Voor een actuele stand van zaken over **redactiestatuten** in Vlaamse mediahuizen en hun toepassing ervan op het terrein, kan men terecht in de pas verschenen masterproef van de Gentse communicatiewetenschapster Jolien Vyverman. Zij bekeek de situatie bij *De Morgen*, *Humo*,

VRT, VTM en de regiozender WTV.

Redactiestatuten zijn voor nieuwsmedia een noodzakelijk instrument maar ze lossen daarom niets alles op, besluit Vyverman. “De basis blijft een goede communicatie. Een gezonde bedrijfscultuur en goede contacten tussen redactie, hoofdredactie en directie zijn essentieel.” De masterproef *Journalistieke autonomie en het redactiestatuut in Vlaanderen* kan geraadpleegd worden op www.journalist.be.

Volgens artikel 433bis van het Strafwetboek mogen media geen identiteitsgegevens of beelden vrijgeven van **minderjarige daders**. En toch gebeurt het, zo blijkt uit onderzoek van criminologe An Adriaenssens en communicatiewetenschapster Rozane Decock (beide KU Leuven) dat in het vakblad *Panopticon* is gepubliceerd. Met het noemen van namen van minderjarige daders valt het al bij al nog mee, maar in liefst een kwart van de gevallen wordt ten onrechte wel een foto gepubliceerd.

De onderzoekers stelden nog vast dat de Vlaamse pers in tegenstelling tot buitenlandse media geen extra grote aandacht besteedt aan **jongeregeweld**. De artikelen hierover in Vlaamse kranten zijn wel twee keer zo groot als de gemiddelde criminaliteitsberichtgeving, en ze staan ook meer vooraan in de krant.

Nog tot 21 oktober om 12 uur kunnen geïnteresseerden meedingen naar steun, door Vlaamse Mediaminister Ingrid Lieten (sp.a) vrijgemaakt, voor projecten die de **diversiteit** in de media bevorderen. Ook initiatieven die de **mediawijsheid** van de Vlamingen ten goede komen, kunnen projectsteun krijgen. In het totaal beschikt Lieten over een enveloppe van 1 miljoen euro hiervoor. Alle informatie is te vinden op www.vlaanderen.be/media.

De **regionale omroepen** staat het water aan de lippen. Voor verscheidene van hen is de situatie zelfs ronduit dramatisch, nu kabelmaatschappij Telenet besliste om de auteursrechten aan de regiozenders drastisch te verlagen.

De tussenkomst die Vlaams Mediaminister Lieten vanuit de overheidskas in het vooruitzicht stelde, wordt als ronduit onvoldoende gezien. “Grosso modo krijgt elke zender netto 160.000 euro”, zegt Frank Bell van het Antwerpse ATV. “Daar kunnen we twee weken tv mee maken.”

Als er in Vlaanderen en Nederland zo weinig **onderzoeksjournalistiek** wordt bedreven, ligt dat niet zozeer aan een gebrek aan geld maar wel aan een tekort aan beleid en strategie. Dat is de enigszins

opmerkelijke conclusie die de VVOJ trekt uit een enquête bij 23 hoofdredacties, onder wie 6 Vlaamse.

“Hoofdredacties onderschatten hun eigen rol nogal eens”, aldus **Margo Smit**, directeur van de Vereniging van Onderzoeksjournalisten. “Hoe regel je onderzoekstijd? Wie neemt even de plaats in van de onderzoekende collega? Zet je een vaste groep op die altijd de onderzoeken op zich neemt? Maak je er een project van? Of werk je met een fluctuerend aantal Kuifjes? Dat allemaal organiseren, structureren en sturen is precies de rol van hoofdredacties.”

Tom Dams verlaat *Het Nieuwsblad/De Gentenaar* en gaat vanaf 1 november voor VTM werken.

Lieven Desmet is intussen vertrokken bij *Trends* en aan de slag gegaan als senior writer bij *De Morgen*.

De Tijd dan weer heeft **Piet Depuydt** (ex-*Trends*, ex-NRC *Handelsblad*) aange trokken voor haar berichtgeving over ondernemen.

Bij *Tertio*, christelijk opinieblad, is **Geert De Kerpel** vanaf begin 2012 de nieuwe hoofdredacteur. Tot dan blijft hij woordvoerder van de Senaatsfractie van de CD&V.

En in Brugge is journalistiek monument **Jan Van Belle** overleden. Hij werkte als freelancer voor onder meer *Belga*, VRT, *Het Laatste Nieuws* en *Het Brugsch Handelsblad*. Jan Van Belle werd 56.

Knack.be heeft een **nultolerantie** ingevoerd voor ongepaste uitlatingen op zijn website. Kunnen ze dat eerst niet een keer toepassen op hun eigen huisnar Koen Meulenaere?

In veel landen blijft het voor journalisten moeilijk werken na de invoering van allerlei restrictie- en repressie maatregelen als uitloper van de **aanslagen van 9/11**. De internationale bewegingsvrijheid blijft te beperkt, overheidsinformatie wordt meer dan ooit gestuurd, er is meer controle van justitie en inlichtingendiensten op de pers en in sommige landen (zoals Irak of Afghanistan) is journalistiek een ronduit levensbedreigende activiteit.

Dat was het leidmotief op de conferentie *Journalism in the Shadow of Terror Laws* die de **IFJ** (Internationale Federatie van Journalisten) op 10-11 september in Brussel heeft georganiseerd. De conferentie werd afgesloten met een oproep aan alle landen om de journalistieke rechten en vrijheden opnieuw de plaats te geven die ze in een democratische rechtsstaat verdienen.

Het moet
niet altijd
Carl Devos
zijn ...

Zoek eens op

www.expertendatabank.be